KANSALLISGALLERIA •
FINLANDS NATIONALGALLERI •
FINNISH NATIONAL GALLERY •

Viite: Lausuntopyyntö 26.3.2025 VNS8/2024 vp Kulttuuripoliittinen selonteko

Sivistysvaliokunnalle

Kiitos mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto Kulttuuripoliittisesta selonteosta.

Kulttuuripoliittisessa selonteossa määritellyn vision mukaan taide ja kulttuuri ovat 2040-luvun Suomea vahvistava ja yhdistävä voima, joka inspiroi rakentamaan kestävämpää, elinvoimaisempaa ja inhimillisempää tulevaisuutta. Vision tavoitteisiin pääseminen edellyttää poliitikoilta ja kulttuurialan toimijoilta muutoksia, joilla rakenteita ja rahoitusta uudistetaan.

Kulttuuripoliittisen selonteon laadintaprosessi ja sisältö ovat saaneet laajalti positiivisia arvioita. Tähän arvioon on monta perustetta. Selonteon valmistelun yhteydessä kulttuurikenttää kuultiin laveasti ja selonteon sisältö osoittaa, että myös kuunneltiin. Lisäksi on erinomaista, että selonteosta eduskunnan suuressa salissa käyty keskustelu oli vilkasta ja siinä huomioitiin kulttuurin kasvava yhteiskunnallinen vaikutus sosiaali-, elinkeino-, koulutus- ja jopa puolustuspoliittisten tavoitteiden toteuttamisessa.

Kulttuuripoliittisen selonteon perusteella tämä suuntaus ei ole kääntymässä vaan kiihtymässä. Kulttuurin sekä siihen liittyvien sisältöjen ja palvelujen tuottajien menestymisen edellytys on, että laajentuva vastuu näkyy myös rahoituspohjan laajentumisena. 2040-luvulle kuljettaessa on ensisijaista, että poliittiset sektorirajat ylittäneet tehtävät tuovat mukanaan myös poliittiset sektorirajat ylittävän kulttuuripalvelujen rahoituksen.

Selonteon sisällössä kulttuurin itseisarvoisuus olisi voinut painottua enemmän. Se on kuitenkin kansakuntien kenties tärkeimmän eli sosiaalisen pääoman yksi keskeisimmistä rakennusaineista. Sosiaalisen pääoman näkökulmasta esimerkiksi kulttuuriperinnön merkitys on siinä, että sitä on – ei siinä, että sitä käytetään.

Selonteossa kulttuurin tekijöiden taloudellisen aseman parantamiseksi esitetään, että tulevina vuosikymmeninä kiinnitetään erityistä huomiota kulttuurin saavutettavuuden parantamiseen, tekijöiden taloudellisen ja oikeudellisen aseman vahvistamiseen, kansainvälistymiseen ja digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntämiseen. Lisäksi odotetaan, että aineettomille tuotteille (esimerkiksi digitaalisille palveluille) ja aineettomalle pääomalle (kuten immateriaalioikeuksille) annettaisiin taloudessa viimein sama arvo kuin fyysisille tuotteille ja pääomalle. Nämä tavoitteet ovat erittäin kannatettavia ja toivottavasti merkittäviä edistysaskelia tämän osalta on jo otettu 2030-luvun alkaessa.

Kulttuuripoliittinen selonteko valmistuu aikana, jolloin toimintaympäristö on sekä lokaalisti että globaalisti muutoksessa. Sen vaikutuksia tai suuntaa ei pysty arvioimaan. Tämä on kuitenkin paras mahdollinen aika päättää, millaisena vahva ja menestyvä suomalainen kulttuuri näyttäytyy 2040-luvulla ja ryhdyttävä sitä määrätietoisesti rakentamaan. Tämän vuoksi on tärkeää perustaa selvityksessä esitetty monialainen toimielin, jonka tehtävänä on mahdollistaa kulttuurialan yli hallituskausien ulottuva kehittäminen. Tässä toimielimessä kansallisten kulttuurilaitosten mukanaolo on tärkeää.

Helsingissä 10.3.2025

Kimmo Levä
Pääjohtaja